

המלך בשדה

ביאורי הרבי על המשל של המלך בשדה
מספר לקוטי תורה

המלך בשדה

ביאורי הרבי על המשל של המלך בשדה
מספר לקוטי תורה

המלך בשדה

ליצירת קשר עם העורך ולשליחת הערות, הארות והוספות:

הרב שניאור זלמן טייכטל

1203 West 19th Street

Lawrence KS 66046

Rabbi@JewishKU.com

785-917-0200

כל הזכויות שמורות © All rights Reserved

עימוד, עריכה לשונית ועיצוב:

טל: +972 (0)8-8502771

www.chazak.co.il

office@chazak.co.il

נדפס באישור הנהלת קה"ת ו'ועד הנחות בלה"ק'

פתח דבר

בשבח והודי' לה' יתברך, הננו מוציאים לאור את הקובץ "המלך בשדה" לקראת חודש אלול הבעל"ט, כדי להוסיף בלימוד החסידות ובהתעסקות בתורת רבינו.

המאמר הידוע "אני לדודי" שבלקוטי תורה, נאמר ע"י כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ בשבת מברכים חודש אלול שנת תקנ"ז. מאז נהוג בקרב החסידים בתקופת חודש אלול, לחזור וללמוד את המאמר מתוך התבוננות מיוחדת במשמעותו לימים אלו, וכך זכינו לגילוי אור של כמה וכמה מאמרי דא"ח מרבوتינו נשיאינו המיוסדים על מאמר זה ומוסיפים בו ביאור.

חביבות מיוחדת למאמר "אני לדודי", מוצאים אנו בדברי תורתו של הרבי, עד שנקרא בפיו הק' "הלב של לקוטי תורה"¹. כמעט בכל שיחת קודש בחודש אלול, הזכיר הרבי את נקודת המאמר ובפרט את המשל הידוע של "המלך בשדה" המובא בו, ופעמים רבות אף הוסיף ביאור בפרטיו.

כל המעיין ומתבונן במאמרים ושיחות מתקופה זו בשנה, עומד נפעם ומשתומם לנוכח האוצר האדיר של ביאורים, הסברים והערות שנאמרו על מאמר זה, אשר שופכים אור על העומק והדיוק שבכל תיבותיו.

והנה, מכיוון שביאורים אלו שנתבארו ע"י הרבי על המאמר, מפוזרים
המה בריבוי מקומות בשיחותיו ומאמריו הק' של הרבי, באנו בזה ללקט
ולסדר רבים מהביאורים על פי סדר מאמרו של רבינו הזקן, יחד עם
עריכתם ועיבודם ללשון צחה ובהירה, כדי שתינתן האפשרות לכל אחד
ללמוד ולהתעמק בדברי הרבי ולהבין היטב מאמר זה.

*

וזאת למודעי: א. ליקוט זה הינו חלקי בלבד וחסרים בו ביאורים
נוספים שנתבארו על ידי הרבי על מאמר זה, אך מחמת קוצר הזמן לא
נכללו ועוד חזון למועד. ב. חשוב להדגיש, שעיבודו של החומר נעשה כפי
הבנתו של העורך והוא ללא אחריות כלל וכלל. כמו כן יש לציין שחלק
גדול מהביאורים המובאים להלן, מקורם בשיחות ומאמרים בלתי מוגהים
ובאחריותם הבלעדית של המניחים בלבד.

*

תודתי נתונה להנהלת קה"ת על האישור להשתמש בחומרים שלהם
ולוועד הנחות בלה"ק' על הרשות להשתמש בחומר שנלקט ברובו מספרי
תורת מנחם וספרי המאמרים שבהוצאתם.

*

ויהי רצון שנזכה בקרוב ממש לקבל פני המלך בגלוי בגאולה האמיתית
והשלמה, ואז נזכה לראות בחודש זה בעינינו הגשמיים איך ש"הרבי בא
לשדה . . . ומקבל בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות מתוך שמחה
. . . ומשפיע לכולם"², תיכף ומיד ממש.

הרב שניאור זלמן טייכטל שליח כ"ק אדמו"ר בלורנס, קנזס

כ' מנחם אב ה'תשפ"ג שנת הקהל

פתיחה

דף ל"ב

הלב של לקו"ת / שייכותו לתוכן המאמר

יש לבאר, שבמספר הדף של המאמר כפי שנמסר לדפוס ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ יש עניין מיוחד. ואפילו אם נאמר שזה שהדרוש נדפס בדף ל"ב היה אח"כ, אעפ"כ מכיוון שזהו ספר בתורה – ובפרט עפ"י תורת הבעש"ט הידועה שמכל דבר צריך ללמוד הוראה בעבודת ה' – יש ללמוד מזה¹.

ומצינו בזה ב' ביאורים:

א. מבואר במק"א רמז הדבר שבפרק ל"ב שבספר התניא מבואר ענין אהבת ישראל, משום שענין של אהבת ישראל הוא הלב והעיקר. עד"ז יש לבאר בנדו"ד, שזה שהמאמר נסדר לדפוס בדף ל"ב הוא משום שדף זה בדרוש זה הוא הלב של הלקו"ת במשנה תורה.

ב. שייכותו לדף ל"ב הוא מצד תוכנו של המאמר.

וביאור הענין:

1. דהנה כשהמלך בשדה הרי השדה "משווה" את כל הנמצאים בו, מכיוון שבשדה כל אחד בלי הבדל רשאי ויכול להקביל את פני המלך והוא מקבל את כולם וכו', משא"כ בהיות המלך בהיכל מלכותו, רק

1. ד"ה אני לדודי תשמ"ו.

המובחרים שבעם ויחידי סגולה יכולים להכנס אליו. ועפ"ז מובנת השייכות של תוכן הדרוש לדף ל"ב, שהרי עניינו התאחדות של כל אחד מאנשי השדה וביטול המחיצות שביניהם².

2. הנה, תוכנו של המאמר הוא לבאר הענין של "אני לדודי ודודי לי" שהוא הרגש האהבה שבין נש"י והקב"ה, והרי מקום משכן האהבה הוא בלב, ולכן ה"ה שייך לדף ל"ב³.

השייכות לפרשת ראה

שייכותו בזמן / שייכותו בתוכן

הדרוש של 'אני לדודי' לא נדפס תחת "קעפל" (כותרת) בפ"ע, אלא נכלל בדרושים של פרשת ראה. ובנוגע לשייכות בין 'אני לדודי' לפרשת ראה, מצינו כמה ביאורים:

א. שייכותם הוא בזמן, שהרי בד"כ פרשת ראה חלה בר"ח אלול או עכ"פ בש"מ אלול⁴.

ב. שייכותם הוא גם בנוגע לתוכנם, והביאור:

1. עניינו של "ראה" הוא גילוי פנים בפנים, וזהו"ע שם א-ל המבואר כאן במאמר, שעניינו הוא שאוא"ס מאיר בגלוי באופן של פנימיות בכל אחד מישראל⁵.

2. שם.

3. ספה"ש תשמ"ח ע' 612 הערה 2.

4. ד"ה אני לדודי, תשל"ה.

5. ד"ה אני לדודי, תשמ"ו.

2. כל עניין 'אני לדודי' הוא, שכאשר העבודה היא באופן של מלמטה למעלה בכח עצמו, אזי התאחדותם של בנ"י עם הקב"ה היא בתכלית השלימות. וזהו העניין של "ראה", כידוע החילוק בין ראי' ושמיעה, שדווקא על ידי ראי' נקלט ונתאחד הענין עם האדם בתכלית השלימות⁶.

3. במאמר זה מבואר שגם העבודה שמלמטה למעלה – "אני לדודי" – באה על ידי התעוררות ונתינת כח למעלה. וזהו גם תוכנה של פרשת 'ראה' המתחילה בפסוק "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה גו'", שעניינו הוא נתינת כח לכללות עבודת האדם.

וביאור העניין:

על ידי גילוי בחינת "אנכי" שהיא הפנימיות שלמעלה, מתגלה אצל ישראל למטה בחינת ה'יחידה' שהיא פנימיות הנפש, וזוהי כוונת הפסוק: "ראה אנכי נותן לפניכם" – על ידי גילוי בחינת "אנכי", היא נמשכת לפנימיותכם ומגלה אותה. ועל דרך זה הוא תוכן המשל של "המלך בשדה", שירידת המלך לשדה היא התגלות המלך עצמו – בחינת "אנכי" – הנותנת כח להתגלות פנימיות הנפש, ה'יחידה', בעבודה של "אני לדודי"⁷.

4. מאחר שבחודש אלול מאירים י"ג מדה"ר שזהו גילוי נעלה ביותר, יהודי יכול לחשוב שאין צורך עוד בעבודתו, על כך באה התורה ואומרת "ראה אנכי וגו' ברכה וקללה" – שגם כלפי מדרגות הנעלות ביותר יש 'לעומת זה' והעבודה של היהודי עוד נדרשת⁸.

6. ספה"ש תש"נ ח"ב עמוד 632.

7. ד"ה אני לדודי תשכ"ז.

8. תורת מנחם חל"ד ע' 241.

ביאור סדר והמשך המאמר

החילוק בין ב' המאמרים / ביאור חלוקת הפרקים במאמר

הנה מכיוון שזהו ביאור על חודש כללי, צריך לומר שכל הפרטים שבו מדויקים בתכלית⁹. ויש לבאר סדר והמשך העניינים במאמר:

א. במאמר הראשון אדה"ז מבאר כללות הענין באופן של נקודה וכלל, ולאחמ"כ במאמר השני ממשיך לבאר את אותה הנקודה בפרטיות ובאריכות ההסברה¹⁰.

ב. את מאמר 'אני לדודי' גופא אדה"ז מחלק לג' פרקים, והטעם: כי בתחילה מבאר דרגא יותר נעלית באנשי השדה, והם אלו שכבר יצאו לקבל פני המלך, ואח"כ בפרק בפ"ע מבאר הדרגא השני' והנמוכה יותר של אנשי השדה, הנמצאים בתכלית הירידה ועוד לא יצאו לקבל את המלך¹¹.

9. ד"ה אני לדודי (הא'), תשל"ה.

10. ד"ה אני לדודי (הב'), תשמ"ז.

11. התנועעויות תשמ"ז ח"ד ע' 257 הערה 31.

ביאור המאמר

ד"ה "אני לדודי ודודי לי"

אינו כולל "הרועה בשושנים" / כולל ג"כ "ודודי לי"

א. בביאור הטעם מדוע סיום הפסוק "הרועה בשושנים" לא נכלל בדיבור המתחיל של המאמר כבמאמר שלאחריו, מצינו כמה אופנים:

1. כי תלוי מהו עיקר הביאור: במאמר הראשון עיקר הדיבור נסוב על האתדל"ת ועבודת האדם דווקא – ואף שמזכיר גם עניין ההמשכה מלמעלה אין זה עיקר הביאור – ולכן לא נוגע (ואדרבה, לא שייך) לכתוב בדיבור המתחיל את סיום הפסוק "הרועה בשושנים", שקאי על התורה שעניינה המשכה מלמעלה למטה¹².

משא"כ במאמר השני מדובר אודות אתעדל"ע, ולכן נכלל גם כן "הרועה בשושנים" בדיבור המתחיל.

2. (ליתר ביאור:) בחודש אלול ישנם ב' עניינים: א. זמנו (שבו חל במשך השנה). ב. תוכנו ומהותו. וההפרש ביניהם הוא, שמצד זמנו עניינו הוא מלמעלמ"ט מכיוון שהוא "עת רצון" של המשכת י"ג מדה"ר, ואילו מצד תוכנו הרי אדרבה עניינו דוקא אתעדל"ת – "אני לדודי".

וזהו ההפרש בין שני המאמרים: המאמר הראשון מדבר אודות תוכנו ומהותו של החודש שהוא אתעדל"ת ולכן סיום הפסוק אינו נכלל בדיבור המתחיל, משא"כ המאמר השני מדבר אודות זמנו של

12. התועדויות תשד"מ ח"ד ע' 2495.

החודש – שהוא עניין האתעדל"ע – ולכן גם סיום הפסוק – "הרועה בשושנים" – נכלל בדיבור המתחיל¹³.

ב. בטעם הדבר שדיבור המתחיל של המאמר כולל גם "ודודי לי", אף שבמאמר מדובר (לכאורה) דווקא בעניין האתעדל"ת שבחודש אלול, ישנם כמה ביאורים:

1. חודש אלול הוא ההקדמה לכל ההמשכות הבאות לאחמ"כ בחודש תשרי, ולכן נכלל בו ג"כ "ודודי לי" דקאי על ההמשכה שבימים הנוראים¹⁴.

2. כי העבודה של "אני לדודי" היא הגורמת והממשיכה את בחינת "ודודי לי", מכיוון שדווקא ע"י העבודה של מלמטה למעלה – בחי' "אני לדודי" – מגיעים עד לעצמות, שמשם נמשכות כל ההמשכות כולל גם ההמשכה של "ודודי לי"¹⁵.

3. תיבות "ודודי לי", קאי על המשכת י"ג מדה"ר שהוא בחודש אלול¹⁶.

13. לקיטי שיחות חכ"ט עמוד 164 הערה 21.

14. ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

15. ד"ה אני לדודי, תשל"ב. ספר השיחות תש"נ פרשת ראה.

16. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

"והענין כי באלול מתחיל"

דיוק הלשון "והענין"

בלשון "והענין" מונח שזהו תוכנו ועניינו של המאמר – לבאר "מהו השייכות של אני לדודי ודודי לי לחודש אלול דוקא"¹⁷.

ער"ה ויוהכ"פ - שמאלו תחת לראשי

ראש השנה ויום הכיפורים - כוללים אהבה גם כן

מבואר במאמר, שר"ה ויוהכ"פ ענינם "שמאלו תחת לראשי" – בחי' יראה, וחג הסוכות ענינו "וימינו תחבקני" – בחי' אהבה. אך י"ל שמכיוון שהזמן של ר"ה ויוהכ"פ כלול ב"דודי לי" (ש"דודי" פי' אהבה), מובן שישנו אז ג"כ עניין האהבה.

והביאור בזה: מבואר בכ"מ משל ממלך, שכאשר הוא מקבל את אוהבו בחדרו המיוחד, האוהב מתעורר באהבה עזה למלך. עד"ז יובן בר"ה ויוהכ"פ, שאז הקב"ה – המלך – נמצא כביכול בהיכלו ומקבל את ישראל, הנה הרי"ז מעורר אהבה גדולה בין ישראל לקב"ה. ובאמת אהבה זו היא הרבה יותר נעלית ויותר נטועה בלב האדם, מאשר האהבה שמתעוררת בחודש אלול כאשר המלך בשדה¹⁸.

.....
17. שם.

18. לקו"ש חכ"ט עמוד 171 הערה 40.

כי יראת ה' ואהבתו אינו עשוי' וכו'

כולל גם אהבתו

לכאורה מכאן מוכח שבר"ה נמשכת לא רק היראה על כל השנה כולה אלא גם האהבה, ולכן כותב כאן "יראת ה' ואהבתו", אף שלפניו¹⁹ כותב שהתגלות מלכותו בר"ה פועלת אימת המלך ופחדו¹⁹.

אינו עשוי' ונטועה בלב האדם בכח עצמו

יש לכל אחד אהבה מסותרת

לכאורה צריך ביאור, דהרי מבואר בתניא שלכאו"א מישראל יש אהבה מסותרת בתוך ליבו שכולל דחילו ורחימו, וא"כ הרי היא נטועה בלב כאו"א מצ"ע?

והביאור, שאמנם עצם ויסוד האהבה והיראה קיים אצל כאו"א מישראל, אך בכדי שיאירו בהתגלות ובגלוי, זהו דווקא בכוחה של ההארה הנמשכת על האדם מלמעלה²⁰.

19. ד"ה אני לדודי (הב'), תשל"ה.

20. ד"ה אני לדודי (הב'), תשל"ב.

רק שצריך לעורר תחילה את האוי"ר

כולל גם האהבה והיראה

כותב כאן האהבה והיראה, והוא כמבואר לעיל שבר"ה נמשכת לא רק היראה אלא גם האהבה, ולכן כאן כשמדבר אודות האתעדל"ת צריך להזכיר ב' העניינים – אהבה ויראה²¹.

על ידי האתעדל"ת שהוא באלול

מדוע כותבו כאן?

לכאורה המאמר מדבר אודות הענין של חודש אלול, וא"כ מדוע נוגע לכתוב כאן על ההמשכה של ר"ה ויוהכ"פ, הרי אע"פ שהוא נמשך ע"י האתעדל"ת של חודש אלול, אין עניינו כאן לבאר ההמשכה של חודש תשרי?

והביאור: במילים אלו בא לבאר מדוע תיבות "ודודי לי" נכללות ג"כ בר"ת "אלול" – שזהו מכיוון שהגילוי של "ודודי לי" בר"ה ויוהכ"פ הוא ע"י שישנה תחילה האתעדל"ת דאלול²².

21. ד"ה אני לדודי (הב'), תשל"ה.

22. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

זמן התגלות י"ג מדות הרחמים

הלשון "זמן" התגלות

יש לבאר דיוק הל' "זמן התגלות" (דלכאורה היה אפשר לכתוב "אלול הוא גילוי י"ג מדה"ר"). דהנה ישנם ב' עניינים בכל חודש: א. תוכן ומהות החודש. ב. הזמן שבו חל החודש. ועד"ז חודש אלול, כולל ב' ענינים אלו: תוכן ומהות החודש עניינו הוא עבודה מלמטה למעלה דווקא, אך הזמן שבו הוא חל, נקבע מלמעלה להיות עת רצון. מזה מובן שעניין המשכת י"ג מדה"ר בחודש אלול הוא רק מצד הזמן, אבל מהותו ותוכנו של החודש מצ"ע, אדרבה עניינו הוא דוקא עבודה מלמטה למעלה. וזהו דיוק הל' במאמר "זמן", כלומר, שהמשכת הי"ג מדה"ר היא רק מצד הזמן²³.

והנה נודע שבאלול היא זמן י"ג מדה"ר

הטעם שצריך להיות / עניינו של הגילוי /
תיווך פעולת יגמדה"ר עם "אני לדודי"

א. הטעם שצריך להיות – מבואר בכ"מ שבכל עבודת האדם אפילו כשהיא מלמטה למעלה, צריכה להיות לפני זה הקדמת נתינת כח מלמעלה, כמארז"ל עה"פ "מי אקדמני ואשלם".

יתירה מזו, הצורך לנתינת הכח מלמעלה לפני עבודת האדם, אינו רק מצד המניעות של היצה"ר – וכמארז"ל (קידושין לו, ב) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו – אלא גם בשביל קיום המצוות עצמו²⁴.

23. לקו"ש חכ"ט ע' 163 הערה 18.

24. לקו"ש ח"ט ע' 159, והערה 10 שם.

ב. עניינו של גילוי יגמדה"ר באלול – 1. עניינו הוא נתינת כח לאדם שיוכל לעסוק בעבודת התשובה, ואינו דומה לגילוי י"ג מדה"ר בעשי"ת שאז עניינו הוא לפעול הסליחה ומחילה²⁵.

2. עניינו הוא לפעול הכפרה ("ונכפר להם") גם על כאלו עניינים שנפעלו אצל בני מצד היותם נמצאים בשדה²⁶.

3. עניינו הוא לגלות את הרצון הפנימי לאלוקות שישנו בכ"א מישראל מצד עצמם – שרצון זה יכול להיות בהעלם, וע"י הארת י"ג מדה"ר ה"ה בא בגילוי²⁷.

ג. תיווך פעולת יגמדה"ר עם "אני לדודי" – לכאורה צריך ביאור, הרי לעיל כותב במאמר שבאלול מתחיל בחי' "אני לדודי", דהיינו העבודה דאתערותא דלתתא דווקא, ואיך זה מתאים עם המבואר כאן שבאלול נמשכת הארת יגמדה"ר שהיא המשכה מלמעלה?

ויש בזה כמה ביאורים:

1. המשכת יגמדה"ר בחודש אלול היא רק נתינת כח לעבודת התחתון, אבל העבודה עצמה היא מצד התחתון דווקא²⁸.

יתירה מזו, שלימות ההמשכה של י"ג מדה"ר היא דווקא ע"י עבודת התחתון, כי אז חודרת ההמשכה בפנימיות בתוך המטה. ועוד יותר, שעל ידי זה דווקא נמשכת אתעדל"ע נעלית יותר²⁹.

2. באמת הרצון הפנימי של כל אחד מישראל מצד עצם מציאותו הוא כרצון הקב"ה, אלא שיכול להיות שרצון זה – שהוא אמיתת

25. לקו"ש חי"ד עמוד 272.

26. ספה"ש תשמ"ט עמוד 668.

27. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

28. שם. ובכ"מ.

29. ד"ה אני לדודי תשמ"א. ספה"ש תשא"נ.

מציאותו - יהי' בהעלם, ופעולתם של י"ג מדה"ר היא, לגלות אמת זו. עפ"ז מובן בפשטות, שהגילוי של י"ג מדה"ר הוא רק סיבה בלבד שעל ידו מתגלה הרצון הפנימי שבאדם³⁰.

3. לתוספת ביאור איך יתכן להיות שחודש אחד כולל בתוכו שני עניינים שונים עד שהם לכאורה הפכים:

הנה, בכל חודש ישנם ב' עניינים: א. תוכן ומהות החודש (מצ"ע). ב. הזמן שבו חל במשך השנה. ומהם נמשכים ב' העניינים - מצד מהות ותוכן החודש, עניינו הוא עבודת האדם מלמטה למעלה דווקא, אך מצד הזמן שבו הוא חל, עניינו הוא המשכה מלמעלה למטה, שהרי הקב"ה הוא זה שהטביע בטבע העולם שבזמן זה מצ"ע ישנו עניין של עת רצון. לפי זה מובן כיצד חודש אלול יכול לכלול בתוכו שני העניינים - "אני לדודי" והמשכת יגמדה"ר³¹.

ולהבין זה וכו'

ביאור השאלה / השאלה היא גם על השבתות

ביאור השאלה - א. בפשטות פירוש השאלה הוא: מכיוון שהגילוי של י"ג מדה"ר הוא כ"כ נעלה, עד שבכוחו להיות נתינת כח לעבודה של אלול שעל ידה נמשכים כל הגילויים של הימים הנוראים, א"כ מדוע הימים בהם הוא מתגלה נחשבים ימות החול³²?

30. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

31. לקו"ש חכ"ט עמוד 163.

32. ד"ה אני לדודי תשד"מ.

ובפרט על פי הידוע שביום הכיפורים זהו גם זמן התגלות י"ג מדה"ר, מדוע אם כן ישנו הבדל גדול כל כך בין קדושתו של יום הכיפורים לקדושתם של ימי חודש אלול?³³

ב. ועוד, הרי בימות החול במשך כל השנה כאשר יש זמן התגלות י"ג מדה"ר בשעת התפילה, התגלות זו ניכרת שהרי אומרים אותן אז בפירוש, א"כ מדוע התגלותן בחודש אלול אינה ניכרת על ידי פעולה מיוחדת, עד שצריך לימוד מיוחד שיש אז התגלות זו?³⁴

ג. בא לבאר (לא רק ביאור קושייתו מדוע הוי ימות החול, אלא גם) שני העניינים שבגילוי י"ג מדה"ר, שמצד אחד ה"ה לכאו"א גם לרחוקים ביותר ואעפ"כ הגילוי אינו מעורר את האדם והוא רק נתינת כח³⁵.

השאלה היא גם על השבתות – השאלה במאמר היא לא רק על ימי החול של חודש אלול, אלא גם על השבתות, שלגביהן הקושיה היא, מדוע הם ימים מיוחדים רק מצד ששת ימי המעשה שלפניהם ו"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", ולא מצד התגלות יגמדה"ר שבהם³⁶.

ע"פ משל וכו'

מקורו של המשל / הטעם שמביא משל / מטרת האריכות במשל

הנה מכיוון שהמשל ניתן ע"י נשיא בישראל שהוא מורה דרך בחיי היום-יום לכל ישראל בכל הדורות, בוודאי נכתב המשל באופן

33. ד"ה אני לדודי תשל"ז.

34. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

35. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

36. ד"ה אני לדודי תשל"ג.

שיוכן הנמשל בכל פרטיו, לכל או"א מישראל (ובפרט שכל תוכנו של המשל הוא ירידת המלך לשדה – מקום פשוטי העם)³⁷.

א. מקורו של המשל – לע"ע לא נמצא מקורו, ומובן וגם פשוט שמכיוון שאדה"ז מביאו, הרי להיותו פוסק בנגלה ובחסידות, ע"י הפס"ד שלו אודות המשל דמלך בשדה נפעל העניין בכל העולמות³⁸.

ב. הטעם שמביא משל – הנה מצינו בריבוי מקומות במדרשי רז"ל "משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם", ולכאורה הרי עיקר ואמיתת המציאות של כל דבר הוא כפי שהוא נמצא למעלה ומזה נשתלשל גם המציאות למטה, א"כ מדוע מביאים משל מהעולם הזה התחתון, ועד שלפעמים מביאים משל מדברים הנמוכים ביותר – ע"ד מלך גשמי (שכולל גם מלך מאוה"ע), וכן מבהמות וחיות טמאות מגקה"ט (כמאמרז"ל צניעות מחתול וכו')?

אלא הביאור בזה:

1. הכוונה בכל משל הוא, שהדברים של 'מעלה' יובנו ויקלטו אצל ה'מטה מטה', עוד לפני שיתעלו להבין את הענינים דלמעלה כפי שהם (בלי המשל). ועד"ז יובן בנדו"ד, שמכיוון שכאן מדובר אודות "אנשי השדה" שהם בתכלית הירידה, לכן מביא אדה"ז "משל" ממלך בו"ד דווקא, מכיוון שאי אפשר לבאר להם את העניינים דלמעלה באופן שיוכן ויתאמת אצלם, כ"א ע"י משל מתחתונים דווקא.

(ויש להוסיף, שע"י שמביאים משל וראי' מעניינים תחתונים שבעולם על עניינים שבתורה, מתגלה אמיתת אחדותו ית' שאין לו הגבלה כלל, עד שגם הדברים הכי תחתונים ואפילו גקה"ט "מסכימים" ו"מוכיחים" על ענייני התורה. ועפ"ז מובן הצורך במשל – אף שמפורש הדבר בתורה)³⁹.

37. התוועדויות תשמ"ז ח"ד עמוד 316.

38. התוועדויות תשמ"ה ח"ה עמוד 2805.

39. התוועדות תשמ"ז ח"ד עמוד 255.

2. ועוד יש לבאר: אדרבה, היות שהנמשל הוא כ"כ נעלה, לכן הוא משתקף גם בעוה"ז הגשמי. וי"ל שלכן מביא משל ששייך גם למלך מאוה"ע, להראות שעניין זה משתקף עד למטה מטה.

(אבל באמת י"ל שאמיתת הענין הוא רק במלכי ישראל, ומה שזה שייך גם במלכי אוה"ע הוא בכדי שתהי' בחירה חפשית)⁴⁰.

3. ויש לבאר באופן נוסף, שהטעם להבאת המשל מדברים גשמיים, הוא כדי להמחיש את המובן מהמאמר שדווקא על ידי עבודת ה' בשדה – במקום תחתון – מגיעים למדרגה ולגילויים הכי נעלים⁴¹.

ג. מטרת האריכות במשל – יש לבאר הטעם שרבינו הזקן מאריך במשל באריכות ובפרטיות, אף שזהו דבר נדיר ביותר בדרושים שלו:

ידוע המבואר בכ"מ שאף שמשל מצ"ע הוא למטה מהנמשל ונשתלשל ממנו וכו', אבל מ"מ שרשו נעלה יותר, והטעם כי בכדי להלביש את השכל הנעלה בדבר גשמי (ובפרט בדבר תחתון כו') יש צורך בחכם מופלא בחכמתו, אשר מאחר שמכיר את המושכל לאמיתתו לכן ה"ה מוצא את העומק שבו גם בעניינים זרים ותחתונים. מזה מובן שעל ידי הירידה במשל לבאר גם לאלו שלא יכולים להבין לולי המשל, מתווסף עילוי גדול יותר – שמתגלה עומק המושכל.

וי"ל שהטעם שרבינו הזקן מאריך במשל ובכך מדגיש את החידוש של כל משל שעל ידו מתווסף בגילוי עומק המושכל, הוא ג"כ בהתאם לנמשל כאן – שע"י ירידת הקב"ה לשדה כביכול, מתגלה אהבתו לישראל בעומק יותר⁴².

40. ד"ה אני לדודי תשד"מ.

41. ד"ה אני לדודי תשל"ו.

42. התוועדויות תשמ"ז ח"ד עמוד 260.

מלך בשדה⁴³

תוכן המשל / באיזה מלך מדובר / מהות המלך בשדה / לבושי המלך
 בשדה / בשדה ולא בעיר / בשדה ולא במדבר / בשדה ולא בשוק
 / דרגתה של שדה / שייכות המלך לשדה / פעולת המלך בשדה
 על העם / ההוספה על הנהג' נצב עליו / לכאורה א"א לראותו /
 הזהירות שצריכה להיות / שדה פירושו גלות

א. תוכן המשל - תוכנו של המשל הוא, שגם יהודי שאינו נמצא בארמון ובעיר המלך ואף לא בסתם עיר שבה יש גם כן סדרי התנהגות קבועים, אלא הוא שוהה בשדה ומתעסק בעניינים ארציים של חרישה וזריעה, ואינו מסוגל להיות מוכן ומצוחצח לקבל את פני המלך הקב"ה באופן מדוד ומוגבל, פעם בשנה נותן הקב"ה אפשרות למשך חודש שלם לגשת אליו ללא הבדל במעמד ומצב בו נמצאים.

גם אם קודם לכן היהודי התעסק בעניינים נחותים, ברגע אחד הוא יכול להתקרב אל הקב"ה ולבקש בקשות פנימיות ונשמטיות, והקב"ה מקבל אותו בסבר פנים יפות מבלי הבט על לבושו ועל אופן התנהגותו לפני כן⁴⁴.

בנוסף לכך: כאשר יהודי עובד עבודת ה' בקבלת עול, בזמן זה הרי הוא נמצא ב'עיר', אך יש זמנים בהם הוא מתעסק עם ענייני 'שדה' - אכילה, שתיה ושינה. וההוראה מכך ש"המלך בשדה" היא, שגם כאשר היהודי מתעסק בעניינים אלו המלך נמצא יחד עימו

43. הביאורים דלהלן כוללים ביאורים על פרטי המשל בלבד. להביאורים על כללות המשל של מלך בשדה כתירוצ' על קושיות המאמר, ראה לקמן ב"ביאור התירוצ'".

44. תורת מנחם חנ"ז ע' 327.

ומקבל את כל בקשותיו, וכן עליו להתעסק עם ענייני השדה כראוי כפי רצונו של המלך⁴⁵.

ב. באיזה מלך מדובר – יש לומר שאמיתת העניין של מלך בשדה, קיים רק אצל מלכי ישראל, אבל מצד העניין של בחירה חופשית, נמצא עניין זה גם אצל מלכי אוה"ע.

ולכאורה יש להבין, איך יכול להיות משל ממלכי אוה"ע על עניין כ"כ נעלה של התגלות אלוקות בחודש אלול? והביאור הוא, שהיא הנותנת: מכיוון שהעניין הוא כ"כ נעלה, לכן ביכולתו להשתקף עד ל'מטה מטה'⁴⁶.

ג. מהות המלך בשדה – כאשר המלך נמצא בשדה, הוא נמצא שם בכל עצמותו ומהותו כשם שהוא נמצא בקיטון שלו שבעיר הבירה, ולכן גם הקבלת פניו בשדה נותנת כח ללכת עימו לאחר מכן להיכל מלכותו⁴⁷.

גם כאשר המלך נמצא בשדה – עוד לפני הכרתו על ידי העם בהיכל מלכותו בר"ה – כבר אז הוא בבחינת מלך, ובגלל זה רוצים אנשי השדה להקביל את פניו⁴⁸.

ד. בשדה ולא בעיר – יש לבאר דיוק הלשון שכותב שדה דווקא ולא עיר, שהוא מכיוון שכל הכוונה כאן היא הגילוי אלוקות לאלו הנמצאים בשדה ולא שייכים לעיר, והם אנשי שדה דווקא⁴⁹.

ה. לבושי המלך בשדה – 1. התגלות יגמדה"ר שבחודש אלול, שונה מהתגלותם שבר"ה ויוה"כ, שהרי התגלותו של המלך היא

45. התוועדות תשמ"ב ח"ד ע' 2094. התוועדות תשמ"ג ח"ד ע' 2003.

46. ד"ה אני לדודי תשד"מ.

47. ד"ה תקעו בחודש שופר תשד"מ.

48. ד"ה אתם נצבים תשל"ד.

49. התוועדות תשמ"ט ח"ב עמוד 223.

באמצעות לבושו. לכן, בחודש אלול בהיותו בשדה המלך לבוש בלבושו החיצוני, ומפני זה עבודת ה' בחודש אלול עיקרה היא מצוות הצדקה המסמלת את העבודה שמלמטה למעלה, משא"כ בעשי"ת בהם המלך נמצא בהיכל מלכותו הוא לבוש בלבושו הפנימי, ומפני זה עיקר עבודת ה' בעשי"ת הוא לימוד התורה שהיא המשכה מלמעלה למטה⁵⁰.

2. כאשר המלך נמצא בשדה, הוא לובש לבושים המתאימים לשדה, מכיוון שאם המלך היה מתגלה בשדה כפי שהוא נמצא בהיכל מלכותו, מציאותה של השדה הייתה מתבטלת⁵¹.

ו. בשדה ולא במדבר – לכאורה יש לשאול: הרי הגילוי הוא לכאור"א, א"כ מדוע המלך אינו הולך עד ל'מטה מטה' – מקום המדבר? ויש להוסיף בשאלה, דלכאורה כשם ש"בלכתו העירה" המלך לא מסתפק בהבאת "אני השדה" לעיר, אלא מביאם עד ל"היכל מלכותו", כך גם בירידתו לעם היה צריך לא להסתפק בירידה לשדה, אלא לרדת עד למדבר?

השאלה מתחזקת בפרט שכבר מצינו שהמלך נמצא גם במדבר, שהרי בהליכתם של בני ישראל במדבר במשך ארבעים שנה, היה עימם ארון ברית ה', ולפי ביאור הבעש"ט שכל אחד מישראל עובר במשך ימי חייו את מ"ב המסעות שהיו לבני ישראל במדבר, מובן שגם עכשיו המלך יכול להיות במדבר כפי שארון ברית ה' היה עם בני ישראל⁵².

50. ד"ה אני לדודי תשל"ו.

51. ד"ה אני לדודי תשל"ט.

52. ד"ה אני לדודי תשל"ג.

ויש לבאר בכך:

1. מכיוון שהמדבר הוא "ארץ לא זרועה אשר לא ישב אדם שם", שהם העניינים שהם היפך ה', לא שייך שיהי' שם גילוי אלקות של יגמדה⁵³.

וליתר ביאור: המדבר אינו מקומו של האדם – "אשר לא ישב אדם שם" – וגם צרכי האדם אינם נמצאים שם, משא"כ השדה שאמנם היא אינה מקום מושבו של האדם אך צרכי האדם גדלים בה, ומכיוון שעבודת האדם היא לברר את ניצוצות הקדושה הנמצאים בדברי הרשות ולעשות לו ית' דירה בתחתונים, לכן עיקר עבודת של ישראל היא בשדה ולא במדבר. אדרבה, המדבר מסמל את מקום הקליפה שבו הקדושה אינה נמצאת, ולכן את כל העניינים שאבדו לאדם במדבר כאשר התעסק בעניינים בלתי רצויים – ענייני 'מדבר' – עליו לתקן ולהוציא משם, ולקבל את פני המלך דווקא בשדה⁵⁴.

2. אופן אחר: ההתגלות של יגמדה"ר היא לכאול"א, אך כשביל לקבלה צריך להיות אצל כל אחד עכ"פ העניין של קבלת עול מלכות שמים, והוא היציאה והעלייה מהמדבר לשדה עכ"פ, בכדי לקבל את פני המלך⁵⁵.

3. יש לומר שכוונת הדברים היא שאכן המלך יורד גם למדבר, ומה שכתוב במאמר "שדה" זהו רק כדי לשלול 'עיר מושב' שהיא מקום מושב האדם. שזהו עניין התשובה לפעול למעלה ממדידה והגבלה ולהגיע ל'עצם', ולכן הוא ב'שדה' – מקום שאינו בציור והגבלה של 'בית'⁵⁶.

53. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

54. ד"ה אני לדודי תשל"ג.

55. עפ"י לקו"ש ח"ב עמוד 622.

56. תורת מנחם חנ"ז ע' 318.

ז. בשדה ולא בשוק – לכאורה יש להקשות, מדוע אינו כותב משל ממלך בשוק, ע"ד מש"כ הזהר (פ' בחוקותי) משל על היגמדה"ר שבחודש אלול משוקא דבורסקי?

והביאור בזה: שדה הוא מקור חיות האדם "ארץ ממנה יצא לחם", וצמיחת החיטים שמהן נעשה הלחם היא ע"י עבודת האדם דווקא, חרישה, זריעה, קצירה וכו'. דהיינו, שהאדם ע"י עבודתו מגלה את כח הזריעה שהטביע הקב"ה בתוך האדמה. לכן כותב אדה"ז משל משדה, כי כן הוא בנמשל: ששלימות הגילוי אלוקות של יגמדה"ר, הוא דווקא ע"י עבודת האדם, "אני לדודי"⁵⁷.

ח. דרגתה של שדה – בדרגתה של "השדה" בנמשל, מצינו כמה ביאורים, זה למעלה מזה:

[והנה הטעם שבמאמר לא נתבאר בפרטיות כל הדרגות שבזה, הוא בכדי שתהי' נתינת מקום ל"מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" – ע"י יגיעה דוקא⁵⁸].

1. בפשטות י"ל, שהכוונה היא לדרגא תחתונה ביותר והוא מה שכתוב בפסוק "עשו . . איש שדה"⁵⁹, ולכן גם בקשותיו הם בענייני השדה, וכמו שאנו רואים שכל המ"ע של תפילה היא בקשת צרכיו הגשמיים דווקא⁶⁰. וזוהי כוונת המשל, להראות איך שהמלך יורד עד ל'מטה מטה'.

עפ"ז יובן ג"כ הטעם שאנו אומרים תחנון בחודש אלול, דלכאו' מכיוון שהמלך נמצא בשדה הרי זהו טעם לשמחה הכי גדולה וא"כ מדוע אומרים תחנון? וע"פ הנ"ל יובן שאמירת התחנון באה להדגיש,

57. ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 632 הע' 8.

58. התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 256.

59. התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 256.

60. ד"ה אני לדודי, תשמ"ב.

שהגילוי והנתינת כח בחודש אלול הוא גם לאלו שהם בדרגת "עשו – איש שדה" שמעשיהם דורשים כפרה⁶¹.

2. הכוונה ב"שדה" כאן היא לעבודת הביורורים, החרישה והזריעה שבקדושה, שעניינה הוא לקחת את כל העניינים שמחוץ לתחום הקדושה – בחי' מדבר, ולהכניסם בתוך הקדושה – בחי' עיר⁶². וזהו ג"כ מה שאנשי השדה לבושים ב"בגדי השדה", שעניינם בנמשל הוא המחדו"מ (שנק' לבושים) בענייני העולם, שצריכים להעלותם לאלוקות.

3. הכוונה ב"שדה" היא, לכל העניינים שהם הכנה והכשר לעשיית המצווה עוד לפני קיום המצווה עצמה, ע"ד שינה ואכילה לשם שמים וכיו"ב, שגם בעניינים אלו שהם לא קיום המצווה ממש, המלך עומד ומסתכל ונמצא שם⁶³.

4. הכוונה כאן היא ע"ד מאמרו"ל עה"פ "איש שדה . . יושב אוהלים"⁶⁴.

ט. שייכות המלך לשדה – לכאורה אינו מובן, דאין המשל דומה לנמשל – בשלמא במשל של מלך בו"ד שכל היותו מלך תלוי באנשי השדה, ש"אין מלך בלא עם", והוא צריך דווקא אנשים נפרדים ורחוקים ממעלת המלך בכדי להיות מלך, ואין מספיק בשבילו השרים שבארמון, מובן מדוע הוא יוצא לקראת אנשי השדה, אך הקב"ה שאינו צריך לשום דבר ח"ו, א"כ מהי שייכותו לאנשים שנמצאים בשדה?

61. התוועדות תשמ"ז ח"ד ע' 257.

62. ד"ה אני לדודי, תשמ"ו.

63. התוועדויות תשמ"ג ח"ד ע' 2003, ובכ"מ.

64. לקו"ש ח"ט ע' 310.

ויש לומר הביאור בזה: מכיוון שעיקר מציאותו של כל אחד מישראל הוא "שר-א-ל", שהשם א-ל שבתוכו שולט בכל מציאותו והוא "חלק אלוקה ממעל ממש" (כמו שמבאר בהמשך המאמר), לכן מובנת השייכות שיש לאנשי השדה עם הקב"ה, שהרי הם קשורים ומאוחדים עם השי"ת בעצם מציאותם⁶⁵.

ביאור נוסף בקשר של המלך לשדה: חודש אלול מבטא את כללות עבודת ה' של היהודי - לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ועניינה של דירה בתחתונים הוא, שהמלך יהיה בגילוי גם בעניינים הכי נמוכים. וזהו ממש עניין המלך בשדה - שהמלך עצמו יורד ל'שדה' ומתגלה שם⁶⁶.

י. פעולת המלך בשדה על העם - 1. פועל השוואה בין כל אלו שנמצאים בשדה ומבטל המחיצות שביניהם, מכיוון שעכשיו כל אחד בלי הבדל יכול לבוא אליו ולבקש כל מה שרוצה. ויתירה מזו, ע"י שהמלך נמצא איתם במקומם בשדה, הרי"ז פועל ביטול המחיצות שבינו לעם הקיימות בדרך כלל כאשר הוא נמצא בהיכלו⁶⁷.

2. פועל שמחה עצומה על העם הנמצא בשדה, בידעם שהמלך יורד ממקום כבודו רק בכדי להיות יחד איתם⁶⁸.

3. פועל על כל אנשי השדה שיתבטלו בתכלית למלך, ואדרבה, כשהמלך נמצא בשדה נדרש ביטול יותר מכאשר נמצא בהיכל מלכותו, מכיוון שבשדה אין את כל השומרים וההגבלות שקיימים בד"כ, וגדלות מלכותו לא נראית בחיצוניות כמו שנמצא בהיכלו המפואר⁶⁹.

65. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

66. התוועדויות תש"נ ע' 282.

67. ד"ה אני לדודי תשמ"ו.

68. ספה"ש תשמ"ח ח"ב עמוד 613 ואילך.

69. התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 239.

ולכאורה יש להבין, מכיוון שכנ"ל כאשר המלך נמצא בשדה הרי"ז פועל שמחה עצומה וביטול בתכלית על העם, מדוע לא כותב אדה"ז פרטים אלו בתוך המשל?

ויש לומר הביאור בזה:

דהנה יש חילוק יסודי בין יחס העם למלך כאשר הוא נמצא בהיכלו, לזמן שהוא נמצא בשדה. שכאשר המלך נמצא בהיכלו, אז מלכותו היא בהתגלות לעין כל, שרואים את בגדי המלכות ואיך ש"שרים רבים ונכבדים משתחוים לאיש א' כו" (תניא פמ"ב) ומזה נעשים בהתפעלות גדולה. משא"כ כאשר המלך נמצא בשדה, אז לא ניכרות כלל כל גדלות מלכותו ורוממותו (ובפרט שמקבל את כולם וכו' שזהו היפך העניין של רוממות). וא"כ מובן, שכאשר בטלים ומתפעלים מגדלות המלך כאשר הוא נמצא בהיכלו, הרי"ז קשור לעניין של ציור והגבלה, ואי"ז קשור לעצמותו, אלא רק לגילויים של המלך. משא"כ כאשר הוא נמצא בשדה, והציור וההגבלה של שרים רבים ונכבדים וכו' אינו, אז הקשר של העם הוא לעצמיותו של המלך.

(ע"ד המבואר בכ"מ, שגילוי עצמותו ית' שלמעלה מכל ציור, אינו בעולמות עליונים (דוגמת היכל מלכותו) כ"א הוא דווקא בתחתונים ממש).

וזהו הטעם שלא נכתב במשל בפירוש על הביטול והשמחה כאשר המלך בשדה, מכיוון שאז הוא התגלות עצמיותו של המלך ופועלת השמחה והביטול על העם מובנת מאליה⁷⁰.

על פי ביאור זה, שהשמחה של העם כאשר המלך נמצא בשדה קשורה לעצמותו של המלך, יובן ג"כ הטעם מדוע לא מצינו בשום מקום – לא בהלכה ואפי' לא בתור מנהג – חיוב וציווי להיות בשמחה בחודש אלול, הגם שלכאורה מכיוון שהמלך נמצא בשדה, הרי"ז פועל

שמחה עצומה (כנ"ל), אלא מכיוון שהשמחה באלול קשורה לעצמותו של המלך, לכן הרי"ז למעלה מכל גדר של חיוב וציווי⁷¹.

יא. ההוספה על הנה ה' נצב עליו – לכאורה יש להבין, הרי בתניא פמ"א מבואר שבכל יום ויום במשך השנה צריך להתבונן איך ש"הנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו . . אם עובדו כראוי וכו", וא"כ מהי ההוספה המיוחדת בחודש אלול שהמלך נמצא בשדה, הרי כן הוא בכל השנה כולה שה' ניצב ועומד על יד כל או"א ומביט עליו?

1. ביאור א': מש"כ בתניא "הנה ה' וכו'" הוא על כללות עבודת השי"ת, שבשעת התפלה ולימוד התורה מביט ה' לראות איך עובדו (וכמ"ש בהמשך "אם עובדו כראוי וכו"), משא"כ בחודש אלול כאשר המלך בשדה, אז המלך עומד ונמצא אצל כל אחד מישראל בכל ענייניו גם כאשר מתעסק בעניני השדה, בזמן שינתו, אכילתו (לאחר אמירת הברכה) ומנוחתו וכו' – דאז הרי הוא דומה לכל אדם⁷².

2. ביאור באופן אחר:

בתניא שם מבואר, שע"י ההתבוננות של "הנה ה' נצב עליו" ייקלט אצלו שצריך לעמוד "לפניו באימה וביראה כעומד לפני המלך", דהיינו, שהתבוננות זו תוליד אצלו הרגשה של אימה ויראה לפני המלך. משא"כ בחודש אלול, הנה אדרבה ע"י שהמלך בשדה נפעל (לא יראה, כ"א) אהבה למלך, "אני לדודי" – שמתבונן איך שהמלך יורד ממקום כבודו עד למקומו בשדה בכדי להיות עמו, מצד אהבתו הגדולה אליו. ויתירה מזו, האהבה העצמית מתגלה דווקא כאשר המלך בשדה, כי אהבת אנשי העיר למלך היא עפ"י טו"ד,

71. ספה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 613 ואילך.

72. התוועדויות תשד"מ ח"ד ע' 2520.

משא"כ אהבת אנשי השדה למלך, היא לא מצד גדלות המלך כלל אלא מצד עצמותו⁷³.

יב. לכאורה א"א לראותו – יש לשאול דלכאורה אין המשל דומה לנמשל, דהרי במשל כל ההתעוררות של אנשי השדה היא משום שהם רואים את המלך עומד איתם, אבל בנמשל איננו רואים את המלך?

והביאור בזה:

1. מכיוון שמשל זה הוא חלק מתורת אמת, א"כ הרי הוא אמת לאמיתתו, ומה שאנו לא רואים בעינינו הגשמיות אינו גורע כלל, אלא העניין נשאר בשלימותו ובאמיתתו.

2. ויתירה מזו, אדרבה י"ל שמכיוון שבנמשל לא רואים את המלך, זה מדגיש עוד יותר את הפלאה העניין שהמלך בשדה. והביאור: כי יש להתבונן שזה שלא רואים את המלך, הרי"ז עצמו מראה שהוא כ"כ נעלה עד שא"א לראותו והוא שלא בערך למלך שאפשר לראותו בגשמיות, ואעפ"כ המלך הגדול הזה יורד אלינו להיות יחד איתנו בשדה⁷⁴!

יג. הזהירות שצריכה להיות – כאשר המלך נמצא בהיכלו, נדרשת הכנה רבה בכדי לעבור את שומרי הפתח ולהיכנס אליו, אבל כאשר המלך נמצא בשדה, ה"ה מקבל את כולם כולל אלו שנמצאים בדרגה הכי תחתונה שבשדה. מצד הנהגה זו יכולים לטעות ולחשוב שאפשר להישאר באותו המצב בו נמצאים מכיוון שהמלך מראה פנים שוחקות לכולם, באופן שלא תלוי במעמדו ומצבו, לכן דרושה זהירות מיוחדת בזה, להתעלות ממצבו הירוד להיות כלי לקבל את המלך⁷⁵.

73. התוועדויות תשמ"ז (ח"ד).

74. התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 317.

75. לקו"ש ח"ב ע' 378.

יד. שדה פירושו גלות – יש לומר באופן כללי, שהפירוש "שדה" הוא זמן הגלות. כי כמו ששדה הוא מקום שמתעסקים בזריעת וצמיחת הלחם שהם עניינים גשמיים ושם ממשיכים התגלות המלך, עד"ז ע"י העבודה בזמן הגלות ממשיכים גילוי אלקות למטה בעוה"ז, דירה בתחתונים. ולהעיר מפרש"י עה"פ "מלך לשדה נעבד", "הקב"ה נעשה פועל לציון לחבוע עלבונה ממחרכי"ה, ולשלם שכרה לבוני"ה"⁷⁶.

קודם בואו לעיר

מאיפה בא המלך?

לכאורה צ"ב מהו הפירוש ב"קודם בואו לעיר", הרי מקומו של המלך הוא בהיכל מלכותו, והוא יוצא במיוחד לשדה בכדי שיוכלו כולם להקביל פניו?

והביאור בזה, שבנמשל מקומו האמיתי של המלך הוא בשדה דווקא ולא בהיכלו. ויובן בב' אופנים:

א. החילוק בין מלך בהיכלו ומלך בשדה הוא, שכאשר המלך הוא בהיכל מלכותו מכירים אותו ע"י שריו ולבושי המלכות שלו, שהם הגילויים של המלך, משא"כ כאשר המלך הוא בשדה אז מכירים את המלך עצמו. ועד"ז בעבודת האדם, התשובה של אלו שנמצאים בשדה נוגעת בעצמותו יותר מעבודת הצדיקים. ולכן המלך באמת שיך לשדה יותר מהיכלו, מכיוון ששם דווקא מתגלה עצמותו שלמעלה מכל תואר⁷⁷.

76. ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 652.

77. לקו"ש ח"ד ע' 622.

ב. תכלית הכוונה של כללות העולם, נעשית ונשלמת ע"י העבודה בשדה דווקא – שהיא ההתעסקות בענייני העולם, להמשיך אלוקות בתוכם ולעשותם דירה בתחתונים. א"כ מובן, שמקומו האמיתי של התגלות עצמותו של המלך הוא בשדה דווקא, מכיוון ששם מתמלאים רצונו ותאוותו. ולכן בחודש אלול שהוא הסך הכללי של העבודה שבמשך כל השנה כולה המלך נמצא בשדה, להורות שבחודש זה נפעלת ההתגלות של המלך בתוך העולם לאחר העבודה במשך כל השנה⁷⁸.

יוצאין אנשי העיר

עניין היציאה / מדוע נקראים אנשי העיר / טעם היציאה

א. עניין היציאה – מצינו בזה ב' ביאורים:

1. כדי להיות ראוי לקבל הגילוי של יגמדה"ר, צריך לצאת מהמדבר ולהתעלות לשדה לקבל את פני המלך. ועניינו בעבודה הוא, לעזוב את הרגילות שלו ולקבל על עצמו עול מלכות שמים, שזוהי הכנה כללית לקבל את פני המלך⁷⁹.

2. ויתירה מזו, לא רק אלו שנמצאים בדרגת מדבר צריכים לצאת ולהתעלות לשדה, אלא גם בשדה גופא יש כמה מדרגות (כמובא לעיל), ומי שנמצא בדרגת "איש שדה" שהיא הדרגה הנמוכה ביותר, צריך לצאת ממדרגתו ולהתעלות ולהתכונן לקבל את פני המלך⁸⁰.

78. ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 652 הערה 109.

79. לקו"ש ח"ב ע' 622.

80. התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 257.

ב. מדוע נק' אנשי העיר? – לכאורה צ"ע, דהרי אין המשל דומה לנמשל, בנמשל מקומו של העם הוא בשדה והחידוש הוא שהמלך מתגלה במקומם (בשדה), וכאן במשל כותב שהם באים מהעיר בכדי לקבל את המלך שבשדה?

ויש לבאר זאת בכמה אופנים:

1. מציאותם של בני' באמיתתם היא בחי' אנשי העיר, כי כאו"א מבנ"י הוא מאנשי עיר מלכו של עולם וכמש"נ "בנים אתם לה' אלוקיכם". ואדרבה, דווקא בסיבת היותם אנשי העיר נרגש בהם הגילוי דיגמדה"ר, ומה שעכשיו הם נמצאים בשדה שהוא לא מקומם האמיתי, זהו רק לפי שעה מכיוון שהם נמצאים בגלות הגוף ונפה"ב⁸¹.

2. הדיוק בכך הוא, שמלבד זאת שכאשר המלך בשדה אנשי השדה יכולים לגשת אליו, גם אנשי העיר יוצאים אל השדה כדי להיפגש עם המלך, מכיוון שבהיותו בהיכל מלכותו לא נותנים לכל אחד להיכנס אליו, ואף אלו שקיבלו רשות להיכנס אל המלך עליהם לעבור בכמה חדרים והיכלות לפני פגישתם עימו וגם אז אינם יודעים באיזה סבר פנים המלך יקבל אותם, משא"כ בהיותו בשדה אזי כולם יכולים לגשת אליו מתוך ביטחון שהוא יקבל אותם בספר פנים יפות⁸².

ג. טעם היציאה – לכאורה ע"פ הנ"ל שישראל בפנימיותם הם אנשי העיר, א"כ מדוע הם יוצאים לשדה, הרי כשהם נמצאים במקומם בעיר ה"ה בדרגא נעלית ביותר?

1. ביאור אחד: באמת מקומם הוא בעיר, אבל מצד גלות הגוף ונפש הבהמית הם נמצאים בשדה⁸³.

81. לקו"ש ח"ד ע' 1343.

82. תורת מנחם חל"ד ע' 250.

83. שם.

2. ביאור שני: הטעם שנשמות ישראל יורדות מהעיר לשדה, הוא בכדי שאח"כ תהי' עי"ז עלייה הכי גדולה – "ירידה לצורך עלי". והביאור בזה: כשנמצאים בעיר, לא מתגלה אהבתו העצמית של הקב"ה לישראל, מכיוון שעבודתם בתומ"צ היא באופן נעלה, וע"כ האהבה היא ע"פ טעם ודעת, מצד גודל מעלתם גם בכחות הגלויים. אבל כאשר הם יורדים לשדה, שאז בחיצוניות לא ניכר שום הבדל בין נש"י ובין "עשו" . . איש שדה" ומצד טו"ד אין מעלה מיוחדת שבגללה יהי' רגש של אהבה, הנה אז מתגלה האהבה העצמית של הקב"ה לישראל שהיא למעלה מטו"ד, מצד עניין הבחירה. ולכן יורדות נש"י מבחי' עיר לשדה, בכדי שעל ידי זה תתגלה האהבה העצמית דהקב"ה לישראל שלמעלה מטו"ד⁸⁴.

3. ביאור שלישי: באמת בנ"י מצד עצמם נעלים יותר שלא בערך מבחי' שדה, וכל ירידתם היא רק מפני שהם יודעים שזוהי תכלית הכוונה – לפעול גילוי אלוקות גם בשדה. ובפרט שיודעים ומתבוננים שהמלך נמצא בשדה, ודווקא שם ה"ה "מקבל את כולם בסבר פנים יפות" מכיוון שדווקא שם – בעשיית הדירה בתחתונים, מתמלאים תאוותו ורצונו האמיתיים (ולא בעיר)⁸⁵.

84. התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 259.

85. התוועדויות תשמ"ב ח"ד ע' 2106.

ואז רשאיין

הוספות כ"ק מו"ח אדמו"ר

בסוד"ה "לך אמר לבי" ה'ש"ת מוסיף (מבאר) כ"ק מו"ח אדמו"ר: "ויכולים"⁸⁶.

א. ההוספה של "רשאיין" על "ויכולים": מובן ע"פ הספרי (ראה יב, יז) והובא בפרש"י שם: "לא תוכל – יכול אתה אבל אינך רשאי"⁸⁷.
 ב. ההוספה של "ויכולים" על "רשאיין": בזה מודגש תוכן המשל, אשר ביכולת כל אחד לגשת אל המלך ולבקש ממנו את כל הבקשות, והמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות⁸⁸.

"כל מי שרוצה"

הטעם / דיוק הלשון "שרוצה"

א. הטעם – כי לב המלך הוא לב כל קהל ישראל (רמב"ם הל' מלכים)⁸⁹.

ב. דיוק הלשון "שרוצה" – מדייק לכתוב "כל מי שרוצה", מכיוון שכאשר המלך נמצא בשדה אינו פועל התעוררות שירצו לבוא אליו – דאינו דומה לזמן שנמצא בהיכלו שאז "כמה וכמה מצפים ימים

86. מובא בריבוי מקומות.

87. לקו"ש ח"ט ע' 313.

88. התוועדויות תשמ"ט ח"ד.

89. לקו"ש חי"ד ע' 272.

ושנים לראות עוזו וכבודו" (אגה"ק סכ"ב) – וא"כ זה שהעם באים אל המלך זהו רק מצד הרצון שלהם. ולכן כותב "כל מי שרוצה", כלומר, שמצ"ע ברצונו לבוא אל המלך, אלא שהנתינת כח להקביל פניו הוא ע"י שהוא נמצא בשדה⁹⁰.

"והוא מקבל את כולם"

ביאור דיוק הלשון "כולם" / "מקבל" דווקא /

מקבל את כל הבקשות

א. יש לבאר דיוק הלשון "כולם" – 1. בזה מדגיש שהמלך מקבל את כולם ללא שום תנאים – שצריכים להיות ת"ח ומקיימי מצוות וכיו"ב – אלא מצד מעלתם העצמית של בני ישראל הם מאוחדים עם הקב"ה באהבה עמוקה, ללא הבדל במעמדם ומצבם הרוחני⁹¹.

2. בזה שמדגיש "כולם" כוונתו, שגם אלה שהם רק רוצים לקבל את פני המלך אלא שהם שבויים בידי יצרם, וגם כשמתעורר אצלם רצון לעשות תשובה ולקבל עליהם עול מלכות שמים אין זה בא בפועל, הנה גם אותם הוא מקבל בסבר פנים יפות ועי"ז הם מתגברים על המניעות והעיכובים⁹².

ב. ביאור הלשון "מקבל" – הנה כאן בנוגע ל"סבר פנים יפות" כותב "מקבל", ובנוגע לפנים שוחקות כותב "מראה". ויש לבאר בכך,

90. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

91. ספה"ש תשא"נ ח"ב ע' 822.

92. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

דהלשון "מקבל" מורה שהוא מקבל דבר שנמצא כבר לפני שקיבלו, ולכן כשהמלך מקבל את העם כותב הלשון "מקבל", משום שקאי על הרצון של העם לבוא אל המלך, שרצון זה קיים ונמצא אצל העם מצ"ע ועכשיו המלך מקבל את רצונם⁹³.

ג. מקבל את כל הבקשות - כאשר המלך נמצא בהיכל מלכותו, לא ניתן לגשת אל המלך ישירות ולבקש ממנו כל דבר, אלא ישנם אנשים הממונים לבדוק את בקשותיהם של הבאים אל המלך, וכל בקשה נמוכה שאינה ראויה להגיע אל המלך בעצמו וההתעסקות בה נחשבת כביזיון למלך, הם מפנים אל השרים או העבדים הממונים על כך. משא"כ כאשר המלך נמצא בשדה אין שום ממונים ואין כל הגבלה, כך שכל אחד יכול לגשת ולבקש מהמלך בעצמו כל בקשה אפילו נמוכה ביותר והוא מקבל את כולם עם בקשותיהם בספר פנים יפות⁹⁴.

בסבר פנים יפות

הטעם / התוצאה

א. הטעם לכך - יש לבאר הטעם שהמלך מקבלם בסבר פנים יפות בנמשל: שכל ענייניו של הקב"ה נעשים באופן של צדקה, וצדקה צ"ל "בסבר פנים יפות" כפס"ד הרמב"ם⁹⁵.

93. שם.

94. תורת מנחם חי"ב ע' 218.

95. התוועדויות תשמ"ט ח"ד.

ב. התוצאה מזה – לאחר שמתאר במשל שהמלך מקבל את כולם וכל אחד מבקש כל צרכיו וכו', אינו מזכיר שאח"כ המלך ממלא את כל בקשותיהם ובשלימות וכו'.

ויש לומר שזה מרומז ב"סבר פנים יפות" – מכך שהמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות, מובן שהתוצאה היא שבוודאי הוא ממלא את כל מה שהם מבקשים ובתכלית השלימות⁹⁶.

ומראה פנים שוחקות

החידוש בכך / דיוק הלשון "מראה" / השייכות למבואר לפני כן /
ההוספה ב"פנים שוחקות" על "פנים יפות" / הפירוש של "פנים
שוחקות"

א. החידוש בכך – החידוש בזה הוא, דיכול להיות שהמלך הוא במצב של סבר פנים יפות ופנים שוחקות אך הוא אינו מראה זאת לעם, וכאן המלך מראה פנים שוחקות גם לנמצאים בשדה⁹⁷.

ב. דיוק הלשון "מראה" – מדייק כאן לכתוב "ומראה" ולא כמ"ש לפנ"ז "מקבל וכו'", כי לשון "מקבל" משמעו שהמלך מקבל דבר הנבדל ממנו שכבר היה בנמצא עוד לפני שקבלו, אבל כאן מדובר על הפנים שלו אותם הוא מראה ומגלה לזולתו⁹⁸.

96. עפ"י לקו"ש חכ"ד עמוד 294.

97. ד"ה אני לדודי, תשל"ה.

98. ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

ג. השייכות וההמשך למבואר לפני כן – לאחר שהמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות, המלך מראה להם פנים שוחקות, כלומר, כשהם מתעוררים ברצון לעשות תשובה ובאים מרצונם אל המלך, אז נמשך להם הגילוי דפנים שוחקות של מעלה⁹⁹.

באופן אחר: עם ה"סבר פנים יפות" המלך נותן את ההרגשה שכל אחד יכול לגשת אליו ולומר לו את אשר על ליבו, ולאחר שניגשים אל המלך ומשמיעים בפניו את הדברים הוא גם "מראה פנים שוחקות" – להראות ששמע בתשומת לב את כל הבקשות שביקשו ממנו והוא ימלא אותן¹⁰⁰.

ד. כאשר המלך מקבל את האנשים ב"סבר פנים יפות" הרי זה מראה שהוא נמצא בקירוב הדעת אליהם, אך אי אפשר לדעת עדיין האם פעלה עליו הפגישה עם האנשים, ועל ידי שלאחר מכן "מראה פנים שוחקות" נראה במוחש שפגישתם עם המלך גרמה לו שמחה ופעלה עליו¹⁰¹.

ה. הפירוש של "פנים שוחקות" – במשמעותם של ה"פנים שוחקות" מצינו ג' ביאורים:

1. אע"פ ש"מלכותך מלכות כל עולמים" עד לעולם התחתון ביותר, אך עניין זה יכול להיות באופן של "אין מלך בלא עם" – עם מלשון גחלים עוממות, דהיינו שהמלך מתעלם ומסתתר ואינו מאיר בגלוי. ואפילו אם רואים את המלך, הרי אין רואים את המלך עצמו, כ"א את מעשיו ופעולותיו שהם בחי' "אחרי הוי'" – האחוריים של המלך – אבל את פני המלך אינו רואה. אבל בזמן שהמלך יוצא לשדה

99. שם.

100. תורת מנחם חס"ה ע' 204.

101. תורת מנחם חל"ד ע' 300.

ו"מראה פנים שוחקות" וכו', אז הפנימיות של המלך בגילוי, דהיינו שהגילוי שלמעלה מהשתלשלות מאיר גם בשדה¹⁰².

2. "פנים שוחקות" היינו שהמלך מראה אהבתו לעם¹⁰³.

3. "פנים שוחקות" של למעלה, הוא התענוג (שחוק) של המלך עצמו. תענוג זה הוא למעלה מהתענוג שבא מהתעוררות התשובה של העם, דשרש השחוק הוא בעצמות התענוג (תענוג עצמי בלתי מורכב) שלמעלה מתענוג שבא ע"י דבר (שהוא תענוג המורכב).

ויש לומר עפ"ז, שענין פנים שוחקות בנמשל הוא התענוג דלמעלה שבישראל עצמם (שלמעלה מהתענוג מקיום התורה והמדות של ישראל, ולמעלה גם מהתענוג שמעבודת התשובה) דתענוג זה הוא בעצמות¹⁰⁴.

4. ענינם של "פנים שוחקות" הוא כפשוטו, שמראה שמחה גדולה לכולם¹⁰⁵.

ובהתאם לד' ביאורים אלו (גילוי הפנימיות, אהבה, תענוג, שמחה), מצינו ד' פעולות בעם ע"י שהמלך מראה להם פנים שוחקות:

1. ע"י שהמלך מראה פנים שוחקות, הנה "באור פני מלך חיים"¹⁰⁶.

2. ע"י שהמלך מראה פנים שוחקות לכולם, מתעורר אצלם (כמים הפנים לפנים) אהבה למלך באופן של אהבה רבה, והצורך באהבה זו הוא, כי בכדי לבוא מראה תתאה שע"י תק"ש דאלול (דכתיב "אם

102. ד"ה אני לדודי תשל"ה. ד"ה אני לדודי תשל"ד.

103. ד"ה אני לדודי תשל"ב.

104. ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

105. ספה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 615.

106. ד"ה אני לדודי תשל"ה.

יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (ליראה עילאה שע"י תק"ש דר"ה, צריכה להיות הקדמת האהבה¹⁰⁷).

3. ע"י שמראה להם פנים שוחקות ותענוג זה מתגלה להאדם, זה מעורר אצלו (כמים הפנים לפנים) התענוג באלוקות, עד שהתענוג באלוקות נעשה עצם התענוג שלו, וזה נותן לו את הכח להתגבר עוד יותר על המניעות והעיכובים ולשוב בתשובה שלימה¹⁰⁸.

4. עי"ז שהמלך הוא בשמחה, הרי זה מעורר שמחה גדולה אצל העם כמים הפנים לפנים¹⁰⁹.

ובלכתו העירה, הרי הם הולכים אחריו

זמנו / הצורך והעילוי בהליכה לעיר

א. זמנו - בר"ה ועשי"ת וכו' שמח"ת וכו'.

והנה לפי"ז שמדובר על העבודה של חודש תשרי, צריך ביאור מדוע אדה"ז כולל חלק זה במשל של מלך בשדה שמדבר אודות העבודה של חודש אלול?

ויש לבאר זאת בב' אופנים:

1. כי בזה מוסבר עניין אחר. דלכאורה איך יתכן שע"י הארת יגמדה"ר בחודש אלול, מתעלים ישראל לדרגה של "הרועה בשושנים"

107. ד"ה אני לדודי תשל"ב.

108. ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

109. ספה"ש תשמ"ח ח"ב עמוד 615. ד"ה לך אמר לבי תש"כ.

- שהם מפרנסין לאביהם שבשמים. אך הענין הוא, כי זה שהם רעיתי פרנסתי, שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, הוא הענין של הוספת כבוד המלכות שעל ידם דוקא. ע"ד מלך בו"ד שכשהולכים אחריו העירה הרי"ז מוסיף כבוד במלכותו, כי "אין מלך בלא עם" ודווקא על ידם הוא מוכתר להיות מלך, ועוד זאת ש"כרוב עם דוקא הדרת מלך", שע"י ריבוי העם שהולכים אחריו ה"ה מוסיפים בכבודו. וכך יובן ג"כ שע"י הארת יגמדה"ר הולכים אחריו ונעשים בחי' מפרנסין לאביהם שבשמים, ולכן כותבו אדמוה"ז כאן¹¹⁰.

2. כי בזה מרומז שגם בתחילת העבודה של ה'קבלת עול' בחודש אלול, שהו"ע היציאה להקביל פניו ית' בשדה, העבודה צריכה להיות על מנת ובאופן שאח"כ ילכו אחריו לעיר ולהיכל מלכותו, מכיוון שרק כך באים מהעבודה דאלול להעבודה דר"ה עשי"ת וכו', עד לגילוי של שמע"צ - "יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"¹¹¹.

ב. הצורך והעילוי בהליכה לעיר - מזה שממשיך במאמר שהעם הולכים אחרי המלך לעיר, מובן שכל הכוונה בזה שהם יוצאים להקביל את פניו בשדה היא בכדי שאח"כ ילכו אחריו להיכלו. והטעם: כי אף שגם כאשר המלך נמצא בשדה מציאותו היא כמו שהוא בהיכל מלכותו, ע"ד מ"ש בתניא שאין נפק"מ אם מחבקים את המלך כשהוא לבוש בלבוש אחד או בכמה לבושים, אעפ"כ בחודש אלול כאשר המלך בשדה ה"ה בהעלם, משא"כ בחודש תשרי בעשי"ת מציאותו היא בהתגלות ומתגלה עוד יותר בסוכות ובשמע"צ¹¹².

אמנם הדבר צ"ב, דלכאורה מכיוון שעצמותו ית' היא בשדה דווקא [כמבואר בכ"מ, דאף שבנוגע לגילויים הליכתו של המלך לשדה נחשבת כירידה, דבהיותו בהיכל מלכותו הוא לבוש בכתר מלכות ובלבושי

110. ד"ה אני לדודי תשד"מ.

111. לקו"ש ח"ד ע' 1343.

112. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

מלכות וכו', משא"כ בהיותו בשדה, אך מזה שהמלך מוותר על גילוי כתר מלכותו ולבושי מלכותו ויוצא לשדה בכדי שיוכלו כולם להקביל את פניו, זה עצמו מוכיח שהתשובה של אלו שנמצאים בשדה יקרה ונוגעת בעצמותו יותר מאשר כתרו ולבושי מלכותו. וסיבת הדבר היא, כי לבושי וכתר מלכותו הם תוארים, ועצמותו ית' היא בשדה דווקא – כידוע שהתחתונים דווקא הם דירה לעצמותו ית', א"כ מהו הצורך והעילוי בהליכה לעיר?

והביאור בזה:

1. בדירה יש ב' עניינים: א. בה נמצא כל העצם (וכמו בדירת אדם, שעצמותו דר בדירה) – שזה נעשה בעולם ע"י קיום המצוות במעשה דווקא. ב. בדירה נמצא הדר בגילוי וצריכים גם לגילויים, וע"כ צריך להיות ג"כ העניין של הליכה מהשדה לעיר¹¹³.

2. ועוד י"ל, כי ע"י שאנשי השדה הולכים אחרי המלך לעיר [דהיינו לא לטרקלין ולקיתון אלא דווקא לעיר, שכל אנשי השדה יכולים להיכנס שמה], הנה עי"ז הם מוסיפים בכבוד המלכות, כי "אין מלך בלא עם" מלשון עוממות דווקא, ולכן דווקא על ידם הוא מוכתר להיות מלך. ועוד זאת, ד"ברוב עם הדרת מלך", דע"י ריבוי העם מוסיפים כבוד במלכותו של המלך¹¹⁴.

113. לקו"ש ח"ד ע' 1343. ד"ה לך אמר לבי תש"כ.

114. ד"ה אני לדודי תשד"מ.

הם הולכים

מי הם ההולכים / הנתינת כח לזה / אין המלך אומר לבוא אחריו

א. מי הם ההולכים –

1. מזה שממשיך במשל שהעם הולכים אחר המלך לעיר, מובן שכוונת המשל היא לא רק לאלו שהם בדרגת אנשי השדה אלא גם לצדיקים גמורים. והביאור: הכוונה בזה שהעם הולכים אח"כ לעיר המלך ולהיכל מלכותו היא, שמגיעים עד לעצמותו ומהותו ית', ולגבי עצמותו ית', הרי גם צדיקים גמורים צריכים לעשות תשובה – וכמאמר "כתר עילאה אוכם הוא גבי עילת העילות"¹¹⁵.

2. כשם שכאשר המלך בשדה, כל מי שרוצה יכול להקביל את פניו ואין הגבלה בכך, כך גם בלכתו העירה, כל מי שרוצה יכול לצאת מהשדה יחד עם המלך וללכת אתו להיכל מלכותו¹¹⁶.

ב. הנתינת כח לזה – הכח לזה שיכולים ללכת אחרי המלך, ניתן גם כן בחודש אלול (דהיינו שבאלול ניתנים הכוחות לא רק לקבלת פני המלך בשדה, אלא גם להמשך העבודה שבא לאח"ז)¹¹⁷.

ג. אין המלך אומר לבוא אחריו – לא נכתב במשל שהמלך אומר לעם שיבואו אחריו לעיר, והטעם, כי צריך שיהיו גם אנשי שדה, שיתעסקו בענייני השדה ויפיקו התועלת שבא ממנה – "ארץ ממנה יצא לחם". לכן אין להפוך את השדה לעיר, ע"ד שמצינו בנוגע לשבט לוי ש"אין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה וכו'"¹¹⁸.

115. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

116. ד"ה זה היום תחילת מעשיך תשל"ג.

117. לקו"ש ח"ב ע' 320.

118. התועדויות תשמ"ג ח"ד ע' 2043.

בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כ"א ברשות

מי הם הנכנסים / הוספת כ"ק אדמו"ר הריי"צ "ע"פ הכנה גדולה"

א. מי הם הנכנסים - על ידי עבודת ה' שבחודש אלול, נעשית ההכנה לקבלת המלכות על ידי הקב"ה בר"ה.

שכאשר לאחר היות המלך בשדה שם קיבל את כולם בסבר פנים יפות וכו', הוא רואה שכולם הולכים אחריו לעיר מלכותו, אזי הוא מאפשר לכולם להיכנס להיכל מלכותו, שם הם מכתירים אותו למלך עליהם והוא מקבל את ההכתרה¹¹⁹.

ב. הוספת כ"ק אדמו"ר הריי"צ "ע"פ הכנה גדולה" - כ"ק אדמו"ר הריי"צ, מוסיף על לשונו של כ"ק אדמו"ר הזקן "אין נכנסים כ"א ברשות", וכותב "ע"פ הכנה גדולה וברשות". ויש לומר, שהוספה זו היא ביאור כיצד ניתן לקבל את הרשות - שע"י הכנה גדולה בניצול הזמן לאותיות התורה והתפילה, מקבלים את הרשות להיכנס להיכל המלכות¹²⁰.

119. ד"ה זה היום תחילת מעשיך תשל"ג.

120. תורת מנחם ח"א ע' 216.

המובחרים שבעם ויחידי סגולה

מי הם היחידי סגולה

ע"י העבודה בחודש אלול כאשר המלך בשדה, נעשים מהמובחרים שבעם ויחידי סגולה שנכנסים להיכל המלך, ויכולים לקבל את הגילויים של חודש תשרי¹²¹.

וכך העניין עד"מ בחודש אלול

ביאור התירוץ

ביאור התירוץ על כך שימי חודש אלול הם ימות החול הוא (בדא"פ):

א. עניין היו"ט הוא, שנמשך בו תוספות אור וגילוי עליון שאינו בהתלבשות כל כך בגדרי העולם, וביום זה העולם הוא באופן של עליה, ועל ידי עלייתו נעשה מוכשר לקבלת האור. לכן יו"ט אסור בעשיית מלאכה, כי עשיית מלאכות שהן עובדין דחול היא סתירה לקבלת אור זה, ובכדי לקבל אור זה צריך לצאת מעניני חול (בדוגמת המלך בהיכל מלכותו, שאין נכנסים אליו אלא בתנאים מיוחדים).

משא"כ העניין דחודש אלול הוא, גילוי י"ג מדות הרחמים לכאו"א מישראל דווקא, גם למי שחטא כו', לתוך המעמד והמצב בו הוא נמצא – שדה, בהיותו עסוק בענייני השדה, ובלבושי השדה (קודם

.....
121. ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

שנתעלו להיות אנשי העיר). לכן רשאים ויכולים אנשי השדה להקביל את פני המלך, והמלך מקבל גם אותם בסבר פנים יפות ומראה להם פנים שוחקות.

וזהו שימי חודש אלול הם ימות החול, כי בזה מודגשת המעלה של אלול, שהגילוי שבו הוא לכאור"א, אפילו למי שעבר וחטא¹²².

ב. באופן אחר: מכך שגם לאחר שהמלך יורד לשדה, השדה אינה נהפכת ל'עיר' ול'בית', מובן שהחידוש של חודש אלול הוא, שגם בשדה איך שהיא במציאותה תורגש נוכחותו של המלך, וההוראה מכך בעבודת ה' היא, שגם כאשר מתעסקים בעניינים של חולין ולבושים בלבושי השדה, צריכים לקבל את פני המלך ולהיות ממוקדים בו.

מובן אם כן מדוע ימי חודש אלול הם ימות החול, שהרי זהו כל החידוש של עבודת ה' בחודש זה¹²³.

יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה

החידוש בזה / השבתות שבחודש אלול

א. החידוש בזה – ר"ה הוא זמן התגלות מלכותו ית' ולכן היראה והביטול שקיים אז אינם חידוש, שהרי מכיוון שכולא קמי' כלא חשיב וכל שהוא קמי' יותר הוא יותר כלא, הרי זה שישאל הם בביטול דיראה עילאה בזמן דר"ה כשהם נמצאים בהיכל מלכותו אין בזה חידוש. אבל היראה והביטול דאלול, שעל אף שהמלך הוא

122. ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 1343. ספה"ש תשמ"ח ע' 612. התוועדויות מ"ז ח"ד ע' 254. ועוד.

123. תורת מנחם חס"ה ע' 132.

בשדה (ואין נרגש הגדלות והרוממות שלו) ישנו הביטול דישראל והם מקבלים עליהם מלכותו ית' [ולא עוד אלא שהם תוקעין בשופר לעורר יראה וחרדה, בכדי שקבלת המלכות תהי' בשלימות], הנה ביטול זה, אף שהוא ביטול היש בלבד, הוא יקר מאוד בעיני הוי'.

וי"ל, שע"י התענוג של המלך ממה שיוצאין לקראתו לקבל את פניו (קבלת מלכותו ית') בהיותו בשדה, מתווסף עוד יותר במה שהוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם¹²⁴.

ב. השבתות שבחודש אלול – זה שהגילוי של חודש אלול הוא בדוגמת מלך בשדה שלכן הם ימות החול ואינם יו"ט, י"ל שהוא גם בשבתות דחודש אלול – שהגילוי בהם הוא בדוגמת מלך בשדה. כי אף שהגילוי דשבת הוא למעלה משדה, מ"מ היות ומטרת היציאה לשדה היא לברר את השדה ג"כ, לכן גם בשבת מטרת היציאה אל השדה היא להאיר את השדה ע"י הגילוי דשבת¹²⁵.

נמשכת מבחי' שם הוי' שהוא ראשית

השיטות בזה

במניין יגמדה"ר ישנן כמה שיטות, ואדה"ז כותב כאן לדעה הג' שמקורה בזהר ועוד, ששם א-ל הוא הראשית של יגמדה"ר¹²⁶.

124. ד"ה אני לדודי תשל"ב.

125. ספה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 686 הערה 107.

126. לקו"ש ח"ד ע' 1348.

שם א-ל

מרומז בתיבת אלול

להעיר ששם א-ל הוא ב' התיבות של "אלול", ושם א-ל הוא הרי ה"ראשית כל הי"ג מדות הרחמים וכללותן". וי"ל שבזה מרומז ששלימות הגילוי של שם הוי' (י"ג מדות הרחמים) למטה, הוא דווקא ע"י העבודה של "אני לדודי", מלמטה למעלה דוקא¹²⁷.

ולכן נקראו ישראל

ביאור שתי קושיות

בזה בא אדה"ז לתרץ שתי קושיות:

1. לכאור' הרי אין המשל דומה לנמשל, כי בשלמא במלך בו"ד מובן מדוע הוא יוצא לקראת אנשי השדה, כי כל היותו מלך תלוי בעם ש"אין מלך בלא עם" וצריך דווקא אנשים נפרדים ורחוקים ממעלת המלך בכדי להיות מלך עליהם, ואין מספיק השרים וכו' שנמצאים בהיכלו, משא"כ הקב"ה אינו צריך לשום דבר ח"ו, וא"כ מהי השייכות שלו ית' לישראל הנמצאים בשדה?

ע"ז ממשיך במאמר לבאר שבכל אחד מישראל יש שם א-ל, ומהותו האמיתי של כל ישראל היא הנפש האלוקית שהיא חלק אלוקה ממעל ממש, ולכן יוצא המלך אליהם לשדה¹²⁸.

127. ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 689 הערה 51.

128. ד"ה אני לדודי תשמ"ב.

2. לכאורה, הרי מכיוון שבחודש אלול יש גילוי יגמדה"ר והם הנותנים כח לעבודה של אלול, א"כ מדוע עבודה זו נק' "אני לדודי" כעבודה מלמטה למעלה?

לכן כותב אדה"ז בהמשך המאמר, שמהותו האמיתית של כל אחד מישראל היא נפשו האלקית שהיא חלק אלוקה ממעל ממש, ולכן מצד עצם מציאותו הרי הוא משתוקק ורוצה תמיד להיות דבוק לקב"ה ולקיים רצונו ית' וכו'. אלא שלפעמים רצונו האמיתי יכול להיות בהעלם, והגילוי של יגמדה"ר (שראשיתן הוא שם א-ל) מעורר את הרצון שנמצא כבר בכל יהודי מצ"ע¹²⁹.

והנה.. ובחי' שדה ומדבר

ביאור ג' בחינות אלו

ביאור הג' בחינות: עניין מדבר בנפש האדם, הוא ע"ד מדבר כפשוטו שהוא מקום אשר לא ישב אדם שם. יהודי שנמשל למצב של מדבר, עניינו, שהוא עושה ההיפך מהעניין של תומ"צ - לפעול ישוב העולם. עוד עניין בזה, שמדבר הוא ארץ לא זרועה, והיינו, שאין שם אפילו אפשריות לצמוח ולגדל צמחים חיים, מציאות המורה על העדר השייכות לאלוקות שעניינה הוא צמיחה והולדה. זוהי גם הסיבה לכך שעפר המדבר פסול למצוות כיסוי הדם¹³⁰.

בחי' עיר היא, עיר מושב אשר ישב אדם שם, שהוא אדם העליון ובכללות הו"ע תורה ומצוות.

129. ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

130. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

בחי' שדה היא הממוצעת בין עיר למדבר, והם ענייני הרשות – העבודה של "כל מעשיך יהיו לשם שמים", שזהו העניין של הכשר והכנה לגוף המצווה¹³¹.

ובקשתם משם

התוצאה מזה

דווקא ע"י הירידה במדבר והעבודה של "ובקשתם משם", מגיעים ל"ומצאתם" – שמגלים את הפנימיות של כל איש מישראל, שאפילו במדבר בעצם קדוש הוא. ויתירה מזה, עי"ז מגלים (לא רק את הפנימיות של ישראל, אלא גם) את פנימיותו של המדבר, שעניינו הוא ספירת הכתר שלמעלה מסדר השתלשלות (כמבואר בכ"מ)¹³².

משם דייקא

דיוק הלשון "שם"

וי"ל שהידיעה עצמה שהוא "שם" (שגזל וכו'), מביאה אותו ל"בקשתם"¹³³.

131. ד"ה אני לדודי תשמ"ב.

132. שם.

133. לקו"ש חכ"ה ע' 456 הערה 144.

שנפגם כ"כ עד שנפרד ונכרת משרשו לגמרי

תשובה מועילה גם במצב זה

יש לבאר פירוש הכתוב "כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני" (תהלים כז, י), שבחודש אלול שהוא עבודת התשובה, הנה אפי' אם "אבי ואמי יעזבוני", דהיינו, שנכרת משרשו לגמרי ח"ו, מ"מ "וה' יאספני", שע"י עבודת התשובה ה"ה מתחבר עם הראש שלו, ישראל אותיות לי ראש (וכמובא במאמר המשל לזה כמו אם הי' נמצא ברפואות לחבר גופו אל ראשו), דאז נעשה מציאות חדשה. וכמרומו גם במאמר (ואת"ל ה"ה מפורש בכמה מילים ותיבות ושוורות), שכרת הוא כנגד בחי' כתר, בחי' יגמדה¹³⁴.

דהנה כתיב הרועה בשושנים

הטעם שכותבו כאן

יש לבאר הטעם מדוע בסוף המאמר מביא הענין של "רועה בשושנים" [ובפרט ע"פ מה שנת"ל, שהטעם שאינו כולל "הרועה בשושנים" בד"ה [ולא כבמאמר שלאח"ז], הוא מכיוון שכאן מדובר בעיקר אודות העבודה מלמטה למעלה "אני לדודי", ותורה עניינה המשכה מלמעלה למטה, וא"כ יש לדייק מדוע כאן בסוף המאמר מביא את העניין של "הרועה בשושנים"?

134. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

ויש לומר שעיקר הגילוי של מלך בשדה (בתחתונים דווקא) נעשה ע"י לימוד התורה, שהרי "עיקר האהבה (אני לדודי ודודי לי) הוא אתדבקות רוחא ברוחא כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו . . ע"י תורה להיות דבר ה' ממש בפיו וכמ"ש ואשים דברי בפיך" (ראה אגה"ת פ"ט), ולכן מביא כאן בסיום המאמר גם את העניין ד"הרועה בשושנים" שקאי על התורה – "ששונה הלכות וכו'", וכדרשת רז"ל "א"ת שושנים אלא שושנים בתורה"¹³⁵.

הנה לא יתקיים האור בלתי כלים

מדוע אותיות התורה דווקא / כולל גם תפילה וגמ"ח

א. מדוע אותיות התורה דווקא – במאמר מבואר שעניין קיום האור על ידי הכלים, הו"ע אותיות התורה. ויש לבאר זה, עפ"י המבואר בתניא ש"עיקר האהבה היא אתדבקות רוחא ברוחא כמ"ש ישקני בנשיקות פיהו . . ע"י תורה . . להיות דבר ה' ממש בפיו וכמ"ש ואשים דברי בפיך".

כמו כן יש להעיר מהמשל שמביא אדה"ז בתניא, ש"אם מלך גדול ורב מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט וכו' ויורד אליו ממקום כבודו . . תתעורר ממילא האהבה כפולה ומכופלת בלב ההדיוט וכו' אל נפש המלך בקירוב ויחוד אמיתי בהתקשרות הנפש ממש לדבר ה' זו הלכה וכו'". וי"ל שמזה מובן שעד"ז במלך בשדה, ירידתו לשדה מעוררת ללימוד התורה¹³⁶.

135. ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 650, והערה 82 שם.

136. שם.

ב. כולל גם תפילה וגמ"ח – ויש להוסיף, שהכלים כוללים גם עבודת התפילה, לפמ"ש בשה"ש "אמצאך בחוץ אשקך וגו'", דכאשר ההמשכה היא ע"י "אמצאך בחוץ" ("ובקשתם משם"), הרי אז צ"ל "אשקך" – עניין הנשיקה והאהבה שהו"ע עבודת התפילה¹³⁷.

ויש להוסיף עוד, שהיות ותכלית הכוונה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, לפיכך צ"ל גם העבודה בקו הצדקה והמצוות, וכמו שמסיים, שצריך שני כלים שהם תורה וחסד¹³⁸.

מה שציין הצ"צ ל"תו"א פ' חיי"

(קיצור מד"ה אני לדודי, ב)

יש לבאר הטעם שמציין למאמר שם:

דהנה נקודת המאמר בתו"א שם היא, שיש ב' בחי' בתורה: משנה וברייתא. ומבאר, שלמרות שהברייתא היא "בחי' שדה, לשון בר-חוץ לעיר", אעפ"כ יש מעלה בברייתא לגבי המשנה (בחי' עיר), כי דיוקא על ידה נעשה בירור ההלכה לאמיתתה, היינו בירור פס"ד המשנה.

וע"כ מציין למאמר שם, כי עי"ז מובן טעם ירידת המלך לשדה, וכן טעם ירידת נשמת כאו"א מישראל שהם בבחי' "אנשי העיר" לבוא עד לשדה שהוא עוה"ז, לפעול שם הבירור ולעשות דירה בתחתונים¹³⁹.

137. ד"ה אני לדודי תשמ"א.

138. שם.

139. התוועדות תשמ"ב ח"ד ע' 2109.

לזכות

הרה"ת שניאור זלמן וזוגתו נחמה דינה

וילדיהם

מינא ברכה, מענדל, יוסף אברהם מאיר, לוי

יצחק, ישראל, סימא חסיה, אסתר רבקה,

חיה פייגל, חיים מנחם ומושקא שיחיו

טייכטל

להצלחה בכל המצטרך להם

בגשמיות וברוחניות

מתוך הרחבה